

učitele. Nemají rádi rychlé změny, neradi se s technologiemi kamarádí, protože jim nerozumějí, možná u nich zvítězily obavy a strach z možného zneužití. A potom existují učitelé, kteří nedbají omezení a technologie do svých tříd pašují třeba i přes zákazy. A samozřejmě to existuje i opačně.

Těch přístupů, jak už jsem řekl, je tu více, a tak to vypadá, že je třeba hledat východisko v podobě nějakého sjednocení. Osobně by se mi ale spíš líbila politika svobodného rozhodnutí každého pedagoga. On je přece zodpovědný za použité metody - i podle školského zákona. Upozorňuji, že i učitel, který technologie příliš nevyužívá, může být dobrým učitelem. A stejně tak může učitel technologie nadužívat, nebo je používat nevhodným způsobem, takže se někdy může chovat i nebezpečně. Záleží totiž především na tom, jak si s dětmi rozumíme, jestli je máme rádi a dokážeme je získat pro učení.

Mám-li být ale přece jen alespoň trochu věcný, při školeních pro učitele s kolegyní Petrou Boháčkovou využíváme zejména SAMR model (čtyřstupňový model, který popisuje různé úrovně zapojení ICT z pohledu jejich vlivu na vlastní proces výuky - pozn.red.) a českou verzi Pedagogy Wheel od Allana Carringtona. V obou případech jde v podstatě o přemýšlení, jak nasadit smysluplně ICT do výuky a naplnit vzdělávací cíle.

Na které úrovni vzdělávání se distanční studium, které je, předpokládám, reprezentováno především on-line výukou, ukazuje jako nevhodnější?

Je otázka, co myslíme on-line výukou. Mail? Živý přenos? Má to být výuka synchronní, nebo asynchronní? Je to hodně široký pojem.

Nicméně, zmínky o technologiích jsou už v materiálech, které se týkají mateřských škol. Naše děti přece nežijí mimo realitu. Když vidí v našich rukách mobilní zařízení, tak se o ně přirozeně budou zajímat. Jde o to, že je musíme převést z role konzumenta do role tvůrce. To je smyslem využívání digitálních technologií. A tím by se mělo řídit i distanční vzdělávání. Jde tedy o nalezení poměru mezi konzumentem a kreativní prací, tedy tvorbou něčeho nového, originálního, kam vkládám kus ze své osobnosti. A to i při distanční výuce. Tím se učím používat technologie a získávám poznatky o světě kolem sebe.

Žáci a studenti na vyšších stupních vzdělávání už nějakou výukou informatiky prošli. Budou si pravděpodobně umět s výzvami lépe poradit, my je ale musíme naučit říkat si o pomoc, pokud ji potřebují. To neumí ani někteří dospělí. Jsou to přitom dovednosti, které by měly mít ve škole stejnou váhu, jako znalost násobilky či vyjmenovaných slov.

Na všech úrovních ale hlavně nezapomínejme přemýšlet nad tím, jak moderně vedenou výuku vhodně zkombinovat se všemi ostatními prvky, aby žák neseděl celý den u počítače. Je třeba žáky učit plánovat si den, plánovat si výuku, pevně denní body.

SAMR MODEL

Název SAMR je vytvořen z počátečních písmen slov Substitution, Augmentation, Modification a Redefinition. Model popisuje postupný přechod k výuce s podporou ICT od prostého nahrazení klasických materiálů jejich elektronickou formou až ke stavu, kdy díky ICT nástrojům dojde k úplné změně klasického pojetí výuky na formu, která již bez ICT nástrojů není možná.

IDEÁL MODERNÍHO UČITELE

„Ideálem je učitel, který umí vytvořit i v rámci distanční výuky skupinovou práci, umí odstupňovat náročnost pro jednotlivé žáky pomocí různé náročných úkolů, umí zvolit atraktivní nástroje, které dávají žákům smysl a dostanou se s jejich pomocí blíže k výukovému cíli. Učitel, který dá žákům možnost naplánovat si svoje učení, nebo je k tomu systematicky po drobných krocích vede.“

Mají české školy dostatek nástrojů - technickou podporu pro realizaci on-line výuky?

Významnou roli na poli technické podpory on-line výuky ve škole každopádně hrají zřizovatelé škol prostřednictvím financování jejich provozu. Ano, školy potřebují techniku obnovovat, ale potřebují se také svobodně rozhodovat, kterou techniku použijí a proč. Otázkou totiž je, zda zřizovatel vždy dostatečně rozumí zakázce státu na vzdělávání. Nebo zda alespoň nehází škole „klacky pod nohy“, když se rozhodne podporovat rozvoj jakékoliv oblasti, tedy i oblasti digitální gramotnosti nebo digitalizace jako takové.

Je třeba říct, že školy v Česku už prošly mnohými projekty. Na digitalizaci se intenzivně připravují od projektu Státní informační politiky ve vzdělávání, který odstartoval v roce 2001. Prošli jsme ve školách různými „výzvami“, ve kterých se rozdělovaly evropské peníze, dospěli jsme až k současným Šablonám. Většinou v nich byly také kolonky na pořízení hardware případně i na vzdělávání učitelů v oblasti ICT. Ale pořád je v této oblasti mnoho rezerv. Řada z nich je způsobena nedůvěrou v ICT samými učiteli, hodně z nich je ale způsobeno i nedostatkem finančních prostředků, na příklad na vytvoření role IT správců. Předpokládá se, že to budou dělat učitelé, a ono to tak na mnohých školách skutečně je. Ale tohle by měla být naprosto oddělená pracovní pozice. To by neměl být člověk s pedagogickou zkušeností. Mělo by jít o technika, který se vypořádá se všemi překážkami na poli ICT. A učitel by měl zase vědět, jak jednotlivé nástroje ICT využít při vzdělávání a dosáhnout s nimi smysluplné na vzdělávací cíle.

Existují relevantní statistiky popisující efektivitu on-line výuky v porovnání s běžnou výukou probíhající formou přednášek či vyučovacích hodin? Případně porovnání efektivitu distančního vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních?

Neuvědomuji si, že bych se někde setkal s nějakými čísly. Existují statistiky, jak efektivní je vzdělávání realizované těmi tradičními, ale vzájemně přece jen různými metodami? Myslím, že spíš ne. I proto je k těm formám vzdělávání za současné situace třeba přistupovat individuálně, a především podle aktuálních potřeb. Rozhodně si všímám, jak reagují na různé způsoby a metody moji žáci, jak jsou úspěšní při zvládnání úkolů a budování kompetencí. Pokud tedy mají v oblíbenosti mobilní nástroje, žijí tím, tak se snažím tyto nástroje implementovat do výuky. Vždy to ale musí být smysluplné, nikoliv samoúčelné.

Klade distanční vzdělávání větší nároky na pedagogy? Dají se už nyní popsat změny, které budou muset nastat v přípravě pedagogů na všech úrovních vzdělávání?

To bezpochyby. Některé školy se sice v době koronakrizy chlubil tím, že přešly s celým rozvrhem do on-line režimu »

Mgr. Bohuslav Hora (43)
Učitel na ZŠ a MŠ
Chraštice, který
měl být původně
zemědělcem. Finalista
Global Teacher Prize
ČR 2017 (3. místo),
jedna z osmnácti
inspirativních
osobností roku 2018
podle časopisu
Forbes. Apple
Professional
Development Trainer,
lektor smysluplného
zavádění ICT do
výuky, zakládající člen
skupiny GEG Učte
s námi, ambassador
eTwinning -
mezinárodní
spolupráce škol.